

Asia: VN/24895/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sähkön vähittäismyyntihintojen sääntelystä sähkön hintakriisin aikana ja Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fingrid Datahub Oy (jäljempänä Fingrid Datahub) kiittää mahdollisuudesta lausua lausuntopyyntöön hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sähkön vähittäis-myyntihintojen sääntelystä sähkön hintakriisin aikana (diarinumero: VN/24895/2025).

Fingrid Datahub haluaa korostaa lausunnossaan erityisesti valmisteluvastuun tärkeyttä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihtojärjestelmän osalta (tarkemmin kohdassa 8). Etukäteisvalmistautuminen on välttämätöntä, jotta valmius on olemassa, kun tarve hintasääntelyn edellyttämälle tiedonvaihdolle tulee, mahdollisesti nopeallakin aikataululla. Sähkökaupan keskitetylle tiedonvaihdon yksiköllä tulisi olla perusteet kehittää valmius etukäteen ennen kuin laki tullaan asettamaan voimaan.

1 Luku 4.2.2: Lakiehdotuksen vaikutukset yrityksiin

Lakiehdotuksen vaikutuksia yrityksiin on selvitetty esityksen kappaleessa 4.2.2. Haluaisimme esittää muutamia huomioita liittyen vaikutusarviointiin.

Vaikutusarviossa ei ole juurikaan otettu huomioon sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön ja tiedonvaihdon kautta koko toimialaan kohdistuvia vaikutuksia. Esityksen mukaan verkonhaltijoiden tulisi ilmoittaa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon järjestelmään käyttöpaikkakohtaisesti säänneltyyn hintaan oikeuttavan sähköenergian kulutuksen määrä. Tämä tieto pitäisi myös välittää loppuasiakkaan sähkön myyjälle. Tämän tyyppiseen tiedonvaihtoon valmistautumisesta (ominaisuuksien määrittely, toteutus ja testaus, käyttöönottosuunnitelma, käyttöönoton harjoittelu ja testaus yms.) aiheutuu kustannuksia sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihtojärjestelmän lisäksi koko toimialalle, sillä tietojärjestelmäkustannukset realisoituvat jo valmistautumisvaiheessa riippumatta siitä, tuleeko varsinainen hintasääntely koskaan käyttöön. Lisäksi kuluja aiheuttaa se, että valmisteltuja ominaisuuksia täytyy ylläpitää, jotta ne ovat

käyttöönottovalmiudessa, kun niitä tarvitaan. Esityksen mukaan hintasääntelyn toteutumiseen vaadittavien olosuhteiden toteutuminen on nykytiedon valossa harvinaista. Näin ollen tarvittavista muutoksista koitua mahdollinen hyöty suhteessa varmasti realisoituviin kustannuksiin näyttää hyvin pienenä.

2 Luku 5.1.2: Vaihtoehdot ehdotetun sääntelyn toteuttamisessa

Vaihtoehtoisia toteutustapoja harkittaessa on yhtenä vaihtoehtona pienyritysten tunnistamiseen nähty sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihtojärjestelmään rakennettava tekninen liityntä sopivaan viranomaisrekisteriin, josta tieto olisi suoraan saatavilla. Tämä korvaisi jokaisen pienyrityksen tarpeen toimittaa säännellyn hinnan saamiseen tarvittavat tiedot erikseen käyttöpaikkojensa verkonhaltijoille. Asia on esityksessä kuvattu seuraavasti: ”Vaihtoehtoisena toteuttamistapana voitaisiin nähdä ratkaisu, jossa Datahub saisi teknisen rajapinnan kautta tarvittavat yritystiedot viranomaisrekisteristä, ja tämän pohjalta ylläpitäisi järjestelmässään tietoa siitä, onko loppukäyttäjä ehdotetussa laissa tarkoitettu pieni yritys. Ehdotuksen perusvalmistelun yhteydessä ei kuitenkaan ole tunnistettu sellaista rekisteriä, josta tieto olisi saatavilla kattavasti sekä oikeusvarmasti.”

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihtojärjestelmässä säilytettävän ja välitettävän asiakastiedon sisällöstä vastaa nykyisessä toimintaympäristössä ensisijaisesti loppukäyttäjän sopimussuhteinen sähköön myyjä. Menettely, jossa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihtojärjestelmä saisi osan asiakastiedosta ulkoisesta rekisteristä, muodostaisi poikkeuksen asiakastiedon yleiseen käsittelyyn. Tästä seuraisi merkittävää monimutkaisuutta asiakastietojen käsittelyn ja välittämisen prosesseihin, eikä se Fingrid Datahubin näkemyksen mukaan tässä yhteydessä olisi kustannustehokas ratkaisu, vaikka sopiva rekisteri myöhemmin tunnistettaisiinkin.

3 3 § Sähkön vähittäismyynnin kattohinnan ja tukikatton asettaminen

Esityksen 3 § 2 momentissa esitetään rajattavaksi tuen piiriin kuuluvat kuluttaja-asiakkaat sen perusteella, onko näiden sähkösopimus yksilöity henkilötunnuksella. Fingrid Datahub haluaisi tuoda esille, että sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon piirissä sähkösopimuksen loppuasiakkaan yksilöinti on ensisijaisesti sähköön myyjän velvollisuus. Tiedonvaihdon yhteydessä myyjä voi käyttää kuluttaja-asiakkaan yksilöintiin suomalaista henkilötunnusta, joka välitetään myös verkonhaltijan tiedoksi. Mikäli loppuasiakkaalla ei ole suomalaista henkilötunnusta tai sähköön myyjä ei sitä syystä tai toisesta ole voinut käyttää tiedonvaihdossa, käytetään sen sijaan virtuaalista tunnistetta ja tämä tunniste välitetään verkonhaltijalle. Tällaisessa tilanteessa verkonhaltijan näkökulmasta loppuasiakasta ei käsittääksemme ole yksilöity henkilötunnuksella, mikä käytännössä rajaa loppukäyttäjän tuen ulkopuolelle. Tuen ulkopuolelle rajautuisivat siis vähintään kaikki kuluttajat, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta, sekä mahdollisesti joukko muita kuluttajia, jotka eivät ole ilmoittaneet henkilötunnustaan sähköön myyjälle. Esityksen perusteluista ei selkeästi käy ilmi, onko tällainen rajausta harkittu.

4 5 § Sähköyhtiön ja pienen yrityksen velvollisuus noudattaa säänneltyä hintaa

5 § 4 momentin tekstistä ilmeisesti puuttuu yksi sana: ”Pieni yritys, jolle sähköyhtiö on toimittanut sähköenergiaa säännellyllä, ei saa käyttöpaikallaan jälleenmyydä kyseisellä hinnalla toimitettua sähköenergiaa...”. Tässä pitäisi ilmeisesti lukea ”...toimittanut sähköenergiaa säännellyllä hinnalla, ...”

5 9 §. Laskentatehtävän täytäntöönpano

Verkonhaltijan ja mittausalueen tasevastaavan vastuulla on laskea säänneltyyn hintaan oikeuttavan sähköenergian kulutuksen määrä loppukäyttäjän sähkökäyttöpaikkaan ja ilmoittaa se sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon järjestelmään, josta tieto olisi säänneltyä hintaa soveltavan sähköyhtiön käytettävissä loppukäyttäjän laskutuksessa.

Edellinen vastuunjako on hyvin samankaltainen kuin lausunnolla olleessa valmiuslain työryhmämietinnössä kulutuskiintiölaskennoille. Molemmissa tapauksissa sähkökaupan keskitetyn tietovaihdon järjestelmässä ei ole kaikkia mittausalueita ja niiden käyttöpaikkoja, vaan pelkästään jakeluverkonhaltijoiden mittausalueet ja niiden käyttöpaikat. Tämän takia Fingrid Datahub näkee ongelmallisena sen, että mittausalueen tasevastaava ilmoittasi tietoja omien mittausalueiden osalta sähkökaupan keskitettyyn tiedonvaihtojärjestelmään.

Fingrid Datahub näkisi myös, että perusteluissa olisi hyvä näkyä miten loppukäyttäjä saa tietoonsa säänneltyyn hintaan oikeuttavan sähköenergian kulutuksen määrän ja tuleeko tieto saattaa loppukäyttäjän saataville sähkökaupan keskitettyyn tiedonvaihtojärjestelmään.

6 10 §. Loppukäyttäjän oikeudet ja 11 §. Säännellyn hinnan soveltaminen hakemusmenettelyn kautta

10 § 5 momentissa ja 11 § 4 momentissa säädettäisiin Energiaviraston oikeudesta saada loppukäyttäjää koskevia tietoja tätä koskevien asioiden ratkaisua varten. Fingrid Datahub pitää tärkeänä, että Energiaviraston tiedonsaantioikeuksista säädetään selkeästi, kuten esityksessä on nyt tehty.

7 15 § Valvonta ja seuraamukset

3 momentti: Energiavirastolla on oikeus saada ehdotetun lain valvomiseksi tarpeelliset tiedot sähköyhtiöltä, verkkohaltijalta, mittausalueen tasevastaavalta ja sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksiköltä.

Fingrid Datahub tunnistaa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon osalta toimitettaviksi tiedoiksi hintaan oikeuttavan sähköenergian kulutuksen määrän sekä mahdollisesti tiedot hintasääntelyjakson aika solmituista yli vuoden mittaisista määräaikaisista myyntisopimuksista. Näiden tarkentaminen perustelumuiotioon helpottaisi asian valmistelua.

8 § 5 Sähköyhtiön ja pienen yrityksen velvollisuus noudattaa säänneltyä hintaa ja § 17 Voimaantulo

§ 5 momentissa 3 esitetään säädettäväksi sähköyhtiön velvollisuudesta toteuttaa hintasääntelyn edellyttämät tietojärjestelmämuutokset. § 2 määritelmässä on kuitenkin todettu, että tässä laissa sähköyhtiö on sähkön vähittäismyyjä. Tämän lain mukaiset velvoitteet tulisivat koskemaan kuitenkin myös sähkökaupan keskitettyä tiedonvaihtoyksikköä sekä sen ylläpitämää järjestelmää ja verkkoyhtiöitä, mutta näiden tahojen varautumisvelvollisuudesta, kuten järjestelmämuutoksien toteuttamisesta ei ole esitetty säädettävän § 5:ssä eikä muualla lakiesityksessä.

§:ssä 17 esitetään säädettäväksi, että tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla. Mikäli hintasääntelylle on tarvetta jossain vaiheessa, laki luultavasti tulee voimaan hyvin nopealla aikataululla ja se tulee voimaan rajatulle aikajaksolle (esim. 6 kk). Jos tietojärjestelmien kehittäminen aloitettaisiin vasta lain voimaan tullessa, ei järjestelmiä ole mahdollista saada käyttöön tuon aikajakson puitteissa. Mikäli tavoitteena on, että lakiesitykseen sisältyvät velvoitteet pystytään täyttämään joko välittömästi tai hyvin lyhyen ajanjakson jälkeen siitä, kun esitetty laki säädettäisiin tulevan voimaan erillisellä lailla, edellyttää tämä sitä, että tietojärjestelmiin on välttämätöntä kehittää tarvittavat valmiudet etukäteen, sekä ylläpitää näitä valmiuksia jatkuvasti riittävällä tasolla.

Fingrid Datahub Oy esittää, että lakiesityksen vaatimista varautumistoimista, kuten lakiluonnoksessa esitettävien velvoitteiden täyttämiseksi tarvittavien järjestelmämuutoksien toteuttamis- ja ylläpitovelvollisuudesta tulee säätää voimaan tulevalla säädöksellä, joka näin ollen aktivoi yksiselitteisesti velvollisuuden järjestelmämuutoksien toteuttamiseen. Samassa yhteydessä nähdään perustelluksi ottaa kantaa siihen, kattaako keskitetyn tiedonvaihdon yksikkö varautumisesta aiheutuvat kustannukset SML 49 b §:ssä säädetyillä maksuilla tai millä tavoin varautumisesta aiheutuvat kustannukset tulee kattaa. Fingrid Datahub arvioi, että sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihtojärjestelmän ja toisaalta sähköyhtiöiden ja jakeluverkkoyhtiöiden järjestelmien vaatimaan kehitystyöhön on tarpeen varata 18 kuukauden määräaika siitä, kun varautumisvelvollisuuden sisältävä säädös on tullut voimaan.

Aho Pasi
Fingrid Oyj

Juslin Marko
Fingrid Datahub Oy - Tuotepäällikkö